

KUSTBEVAKNINGEN

Organisatorisk enhet
Avdelningen för
strategisk inriktning och
ledningsstöd

Handläggare
Petra Guldstrand

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Datum
2021-06-01

Dnr
2021-688:3

Informationssäkerhetsklassificering
Begränsat skyddsvärde

Ert datum
2021-03-11

Er referens
Ju2021/00971

Remissvar avseende betänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:X)

Kustbevakningen ställer sig i huvudsak bakom förslagen i betänkandet. Kustbevakningen vill särskilt poängtera att oaktat förslagen i betänkandet behöver myndighetens dubbla roll och ansvarsförhållanden i totalförsvaret relativt förordningen (1982:314) om utnyttjande av Kustbevakningen inom Försvarsmakten alljämt klargöras för ett effektivt utnyttjande av tillgängliga resurser och för att en relevant planering ska kunna ske. Enligt den i betänkandet föreslagna strukturen får flera myndigheter parallellt dragningsrätt avseende Kustbevakningens resurser. Hur prioritering och samordning ska ske däremellan är oklart.

Som framgår i den rättsliga analys som redovisas i myndighetens svar på regeringsuppdraget för det civila försvaret (Ju2019/02477/SSK) finns det behov av förtydliganden i regelverken för att totalförsvarsarbetet ska kunna planeras och genomföras på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Det gäller bland annat att det i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor råder oklarheter kring ansvarsförhållandena vid höjd beredskap avseende bland annat miljöräddningstjänsten till sjöss.

Utöver ovanstående önskar Kustbevakningen framföra följande synpunkter:

Krisberedskapen som fundament för civila försvaret, kap 12, s. 430

Kustbevakningen instämmer i att det finns många fördelar med att bygga det civila försvaret och krisberedskapen på samma roller och planeringsprocesser, men anför att utöver en sammanhållen process för gemensam planering behöver även frågor kopplade till resurser, mål och ansvar ytterligare redas ut för att uppnå de synergier som finns mellan krisberedskapen och civilt försvar och för att en relevant planering ska kunna ske. Allteftersom dessa tydliggörs kan även skillnader och således områden där det kan vara motiverat med särskild planering och/ eller ansvarsstruktur identifieras och vilka förväntningar som är rimliga att ställa på samhällets funktionalitet under höjd beredskap och krig.

POSTADRESS
Kustbevakningen
Box 536
371 23 KARLSKRONA

TELEFON
0776-70 70 00 (växel)

TELEFAX
0455-105 21

E-POST OCH INTERNET
registrator@kustbevakningen.se
www.kustbevakningen.se

I enlighet med förordningen (1982:314) om utnyttjande av Kustbevakningen inom Försvarmakten ändras Kustbevakningens ansvarsförhållanden då resurser ur Kustbevakningen inordnas i Försvarmaktens krigsorganisation (avsnitt 7.5.8, s. 266). Att det civila försvaret ska bygga på den fredstida krisberedskapen innebär bland annat att det ska baseras på samma roller och ansvarsförhållanden som krisberedskapen. Detta stämmer inte fullt ut med rådande lagstiftning eftersom Kustbevakningens, såväl som regeringens, länsstyrelsernas och myndigheternas ansvarsområden och beslutsformer till del ändras vid höjd beredskap och krig.

Sektorsansvarig myndigheters ansvar att leda, samordna och prioritera inom beredskapssektorn, avsnitt 6.2 s. 205

Kustbevakningen anför att det finns anledning av ytterligare förtydliga sektorsansvariga myndigheters mandat och ansvar att utarbeta, driva och utveckla processer och strukturer för att åstadkomma gemensam planering och samordning inom respektive beredskapssektor och särskilda beredskapsområde.

Sektorsansvariga myndigheter får enligt förslaget under höjd beredskap ledningsansvar och föreskriftsrätt vad gäller prioriteringar, omfördelning och samordning av resurser i förhållande till andra myndigheter inom sektorn. Det föreslås även att MSB ska få meddela föreskrifter för verkställighet av vissa krigsförberedande uppgifter som gäller beredskapsmyndigheter. Kustbevakningen har som nämnts ovan ett författningsreglerat ansvarsförhållande till Försvarmakten som ges rätt att i händelse av höjd beredskap och krig använda resurser ur Kustbevakningen. Förslaget om de sektorsansvariga myndigheternas roll samt den föreskriftsrätt de får måste beakta detta ansvarsförhållande och den problematik det kan innebära att både ha militära uppgifter och vara en beredskapsmyndighet. I betänkandet konstateras att det är naturligt att de sektorsansvariga myndigheterna företräder beredskapssektorn i övergripande frågor gentemot Försvarmakten (7.11, s. 291). Det är ett komplext åtagande för de sektorsansvariga myndigheterna att omhänderta vilken roll, vilka lednings- och lydnadsförhållanden samt vilken förmåge- och resurstillgång som Kustbevakningen har vid olika händelser över hela konfliktskalan. Sektorsansvariga myndigheter behöver ha en tydlig bild av vilken roll, vilka lednings- och lydnadsförhållanden samt vilken förmåge- och resurstillgång som Kustbevakningen har vid olika händelser över hela konfliktskalan för att säkerställa relevant planering inför och hantering av höjd beredskap

Kustbevakningen är en relativt sett liten myndighet och är enligt förslaget en av få myndigheter som kommer att ingå i två olika sektorer. Om förslagen i utredningen förverkligas kommer tre myndigheter - MSB, Polismyndigheten och Försvarmakten - parallellt att i höjd beredskap ha en förordningsreglerad rätt till Kustbevakningens redan begränsade resurser. Kustbevakningen önskar ett förtydligande av vilken dragningsrätt som ska gå först, särskilt i relation till Försvarmakten. Detta skulle kunna tydliggöras genom att någon av dragningsrätterna föreskrivs i lag.

Strukturer och processer för att uppnå tvärssektoriell samordning, avsnitt 7.11, s. 289

Kustbevakningen uppfattar att den planering som sker inom ramen för krisberedskapen inför samhällsstörningar primärt beskriver roller och ansvar, snarare än styrning av vad som ska göras och hur det ska göras vilket också bör förtydligas.

Kustbevakningen ansvarar för verksamhet med många beroendeförhållanden och därmed stort behov av tvärssektoriell samordning. Exempel på sådana områden är sjölägesinformation, miljömässiga konsekvenser till sjöss, skydd av dricksvattentäkter i Mälaren, Vättern och Väner- och transporter till sjöss. Kustbevakningens resurser ianspråkats redan idag, och kommer under höjd beredskap att ianspråkats, inom flera olika uppgiftsområden vilket också innebär en bredd på myndighetens verksamhet rent geografiskt.

Kustbevakningen konstaterar att det även är viktigt att strukturer och processer för att åstadkomma gemensam planering och samordning mellan respektive beredskapssektor, de särskilda beredskapsområdena och CBRNE-området som ligger utanför den föreslagna strukturen utvecklas och säkerställs.

Farliga ämnen (CBRNE), avsnitt 7.7

Kustbevakningen menar att det är av väsentlig vikt att tydliggöra att MSBs samordningsansvar inom CBRNE-området omfattar samtliga ledningsnivåer, inklusive normering och kravställning på regionala tillika kommunala nivå och samverkan med beredskapssektorerna. Ur Kustbevakningens perspektiv är samordning inom CBRNE-området med Försvarmakten, Polismyndigheten, Tullverket, räddningstjänsten (MSB) och Länsstyrelserna särskilt väsentligt att säkerställas.

Till detta bör tilläggas behovet av ett myndighetsgemensamt, långsiktigt och strategiskt planerings-, forsknings- och analysarbete inom CBRNE-området.

Rapportering, kapitel 15

Kustbevakningen vill poängtera att det finns risk för att den föreslagna rapporteringsstrukturen leder till en trögrörlighet eller rapporteringströtthet i systemet, där fokus ligger mer på att upprätthålla rapporteringsstrukturen snarare än på kvalitet och innehåll i informationen som rapporteras. Etablerade och övade strukturer för rapportering oavsett konfliktnivå, kan bidra till att rapportering sker på rätt sätt och om rätt saker, liksom god rapporteringsdisciplin är väsentligt för att åstadkomma effektiv rapportering och informationsflöde genom hela beredskapssystemet.

Kustbevakningen konstaterar att förslaget avseende rapportering och rapporteringsvägar bör kompletteras med ett tydliggörande avseende återrapportering till verksamheterna.

KBV har inte huvudansvar för kontrollen av landets yttre gräns till sjöss, avsnitt 7.5.8, s. 265

I betänkandet anges att Kustbevakningen har huvudansvar för kontrollen av landets yttre gräns till sjöss. Detta är inte korrekt. Polismyndigheten ansvarar för kontroll av personer enligt kodexen om Schengengränserna. Kustbevakningen är skyldig att hjälpa Polismyndigheten vid en sådan kontroll och ska medverka i Polismyndighetens kontrollverksamhet genom att utöva kontroll av sjötrafiken. Det utförs främst som gränsövervakning av sjötrafiken vid den svenska delen av EU:s yttre sjögräns och i vissa fall genom att myndigheten medverkar i eller biträder med kontrollåtgärder. Vidare tar Kustbevakningen emot och granskar förhandsanmälningar till Swedish Coast Guard Maritime Clearance (SMC). Arbetet sker i nära samverkan med Polismyndigheten som har huvudansvaret för såväl gränskontrollverksamheten som för den inre utlänningskontrollen i Sverige.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektör Therese Mattsson. I ärendets handläggning har deltagit chefen för avdelningen för strategisk inriktning och ledningsstöd Sofia Moestedt, chefen för operativa avdelningen Johan Norrman, chefen för metodutvecklingsavdelningen Per Strand, chefen för personal- och ekonomiavdelningen Helene Frykler, chefen för materiel- och lokalförsörjningsavdelningen Henrik Jonsson, chefen för IT-avdelningen Patric Borén, verksamhetsjurist Susanna Hedenmark och analytiker Petra Guldstrand, föredragande.

Therese Mattsson

Petra Guldstrand

Extern digital kopia till:

Justitiedepartementet, enheten för samordning av samhällets krisberedskap
Justitiedepartementet, enheten för lagstiftning om allmän ordning och säkerhet och samhällets krisberedskap (L4)

Intern digital kopia till:

Ledningsgruppen, ledamöter
SRAT
TULL KUST
SEKO